

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta koskien avoimen korkeakoulun 30 opintopisteen opintosetelikokeilua. Opintosetelikokeilun tavoitteena tulee olla koulutuksellisen yhdenvertaisuuden vahvistaminen ja rahoituksen kohdentaminen tarkoituksenmukaisesti sinne, missä tosiasialliset kulut syntyvät. Esityksessä on rakenteellisia ja tulkinneellisia ongelmia, jotka vaarantavat näiden tavoitteiden toteutumisen kansanopistoissa.

1. Rahoitus on kohdennettava sinne, missä kulut syntyvät

Kansanopistot ovat jo pitkää toteuttaneet yhteistyökumppaneina avoimen korkeakoulun opintoja ja vastanneet itsenäisesti käytännön kustannuksista: opetuksesta, oppimisympäristöistä, opiskelijoiden ohjauksesta ja tutoroinnista, tenttien järjestämisestä sekä opiskelijoiden opintojen ja arjen tukemisesta. Korkeakoulukumppanit perivät yhteistyöoppilaitokselta järjestämismaksuja opiskelijoiden sijaan, mitkä muodostavat myös osan kokonaiskuluista.

Opintosetelikokeilussa korkeakoulu saisi opintosetelin opetuksesta, jonka kustannuksista vastaa kansanopisto, ja lisäksi vielä yhteistyöoppilaitokselta perittävän maksun. Tämä merkitsisi varojen siirtymistä vapaan sivistystyön rahoituksesta korkeakouluille tilanteessa, jossa kansanopistot toimivat jo entuudestaan taloudellisesti haastavissa olosuhteissa.

Lakiluonnoksessa oleva kirjaus opintojen maksuttomuudesta on lisäksi epäselvä. Kansanopistojen lukuvuosimaksut eivät perustu avoimen korkeakoulun opintopistemääriin, eikä ole selvää, kielletäänkö kaikki opintomaksut vai ainoastaan avoimen korkeakoulun opintopisteisiin kohdistuva osuus. Epäselvyys vaarantaa koulutuksen järjestämisen edellytykset.

2. Kansanopistot tuottavat merkittävän osan avoimen korkeakoulun opintopisteitä ja mahdollistavat opintojen valmiiksi saamisen

Kansanopistot tuottavat jo nyt merkittävän siivun korkeakouluopintopisteitä tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Opinnot avataan korkeakoulujen omiin järjestelmiin, ja opiskelijat rekisteröityvät niihin kuten muutkin avoimen korkeakoulun opiskelijat. Tältä osin kansanopistojen oma rajapinta opin.fi-palveluun ei mielestämme ole välttämätön edellytys opintosetelin jakamiselle.

Kansanopistojen vahvuus on tiivis lähiopetus ja yksilöllinen ohjaus. Avoin korkeakoulu edellyttää vahvoja itsenäisiä opiskelutaitoja, joita kaikilla opiskelijoilla ei vielä ole. Kansanopistoihin hakeutuu runsaasti nuoria aikuisia ja välivuosia viettäneitä opiskelijoita, joiden aiemmat yritykset suorittaa opintoja itsenäisesti ovat epäonnistuneet. Ohjauksen, ryhmän tuen ja joustavien opintopolkujen ansiosta opinnot tulevat myös erittäin todennäköisesti suoritetuiksi. On myös hyvä muistaa, että kansanopistokoulutus ehkäisee syrjäytymistä ja työttömyyttä: opiskelijat ovat opiskelijastatuksella, voivat saada toisen asteen opintotukea ilman korkeakouluopintotukikuukausien kulumista ja lisäksi kuuluvat opiskelijaterveydenhuollon piiriin.

3. Opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu on varmistettava

Mikäli opintosetelin jakaminen jätetään korkeakoulujen ja yhteistyöoppilaitosten keskinäisten sopimusten varaan, seurauksena on koulutuskentän eriytyminen. Osa kansanopistojen toteuttamista korkeakouluopinnoista olisi opintosetelin piirissä ja osa ei, mikä johtaisi opiskelijoiden eriarvoiseen asemaan. On muistettava, että korkeakoulu myöntää aina opintopisteet, riippumatta siitä, missä opetus järjestetään. Opiskelijoiden näkökulmasta ei ole perusteltua, että samaan korkeakoulututkintopolkuun johtavat opinnot olisivat taloudellisesti eriarvoisia toteuttajan perusteella. Opintosetelikokeilun tulee kohdella kaikkia korkeakouluopintopisteitä tuottavia toimijoita yhdenvertaisesti ja tunnistaa kansanopistojen rooli osana suomalaista korkeakouluihin johtavaa koulutusjärjestelmää.

Ehdotamme, että opintosetelin lakiesityksessä määritelty arvo voitaisiin myöntää sellaisenaan myös kansanopistoissa toteutettavaan avoimen korkeakoulun opetukseen 30 opintopisteen edestä. Opintoseteli voisi pienentää lukuvuosimaksua vastaavalla summalla. Jos opintoseteli voidaan kuitenkin jakaa vain korkeakoulujen toimesta, pitäisi lakiesityksessä myös selkeästi tuoda esiin jaon peruste yhteistyöoppilaitoksille huomioiden kustannusten tosiasiallinen syntyminen.

Kauniaisissa 8.4.2026

Airi Palosaari

rehtori

Ari Niemi

apulaisrehtori

Työväen Akatemia

Palosaari Airi
Työväen Akatemian kannatusosakeyhtiö